

Skillsta

Bebyggelse lämningar från romersk järnålder, högmedeltid och 1700-tal

Arkeologisk förundersökning

RAÄ 737
Skillsta 2:1
Dingtuna socken
Västmanlands län

Maud Emmannesson

Skillsta

Bebyggelse lämningar från romersk järnålder, högmedeltid och 1700-tal

Arkeologisk förundersökning

RAÄ 737
Skillsta 2:1
Dingtuna socken
Västmanlands län

Maud Emanuelsson

Utgivning och distribution:
Stiftelsen Kulturmiljövård Mälardalen
Stora gatan 41, 722 12 Västerås
Tel: 021-80 62 80
Fax: 021-14 52 20
E-post: info@kmmmd.se

© Kulturmiljövård Mälardalen 2009

Omslagsfoto: Ulf Alström undersöker lager A13 i schakt 16. Framför Ulf och den markfasta stenen fanns avfallsgrop A12. Fotograferat från norr av Maud Emanuelsson.

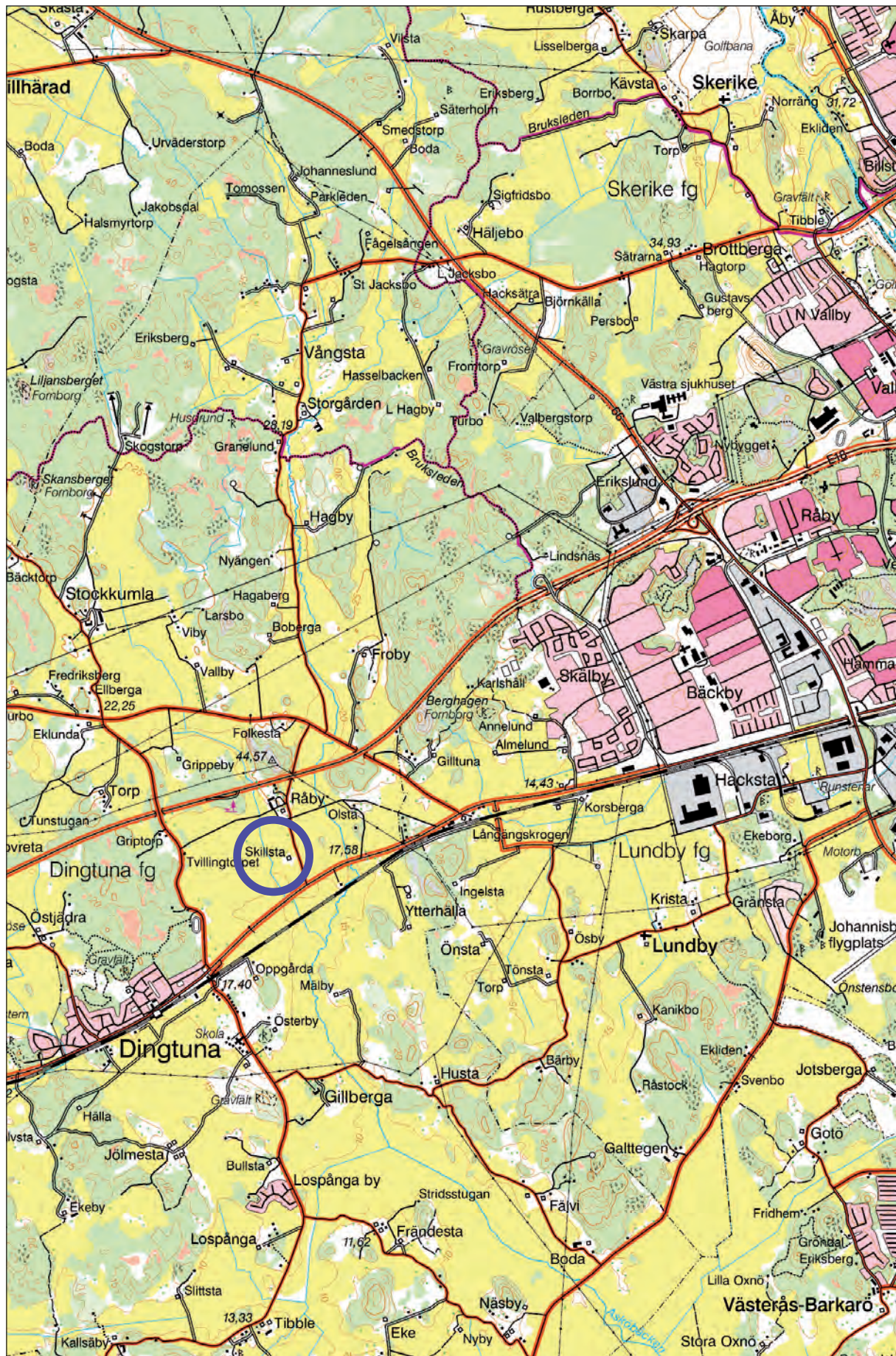
Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2006/01407.

ISSN: 1653-7408
ISBN: 978-91-86255-52-7

Tryck: Just Nu, Västerås 2009

Innehåll

Sammanfattning	7
Bakgrund.....	8
Ärendegång.....	8
Syfte	8
Topografi och fornlämningsmiljö	8
Genomförande.....	10
Förutsättningar	10
Fältmetod.....	11
Analyser	11
Måluppfyllelse	11
Undersökningsresultat.....	12
Anläggningar	12
Förhistoriska anläggningar.....	12
Medeltida anläggningar.....	13
Efterreformatoriska lämningar	13
Odaterade anläggningar	14
Fynd.....	14
Utvärdering och rekommendationer	15
Referenser.....	17
Kart- och arkivmaterial.....	17
Muntliga uppgifter.....	17
Otryckta källor	17
Litteratur	17
Tekniska och administrativa uppgifter.....	19
Bilagor	
Bilaga 1. Schakttabell	
Bilaga 2. Anläggningstabell	
Bilaga 3. Fyndtabell	

Figur 1. Utdrag ur Gröna kartan. Platsen för undersökningsområdet är markerat med en blå cirkel. Skala 1:50 000.

Sammanfattning

Kulturmiljövård Mälardalen har på uppdrag av Fastighetskontoret i Västerås kommun genomfört en arkeologisk förundersökning av fornlämning RAÄ 737 i Dingtuna socken. Fornlämningen utgörs av en bytomt/gårdstomt med skriftliga belägg från 1368. Kommunen avser att bygga en grubbostad på tomten.

Förundersökningen resulterade i boplatzlämningar från äldre järnålder, högmedeltid och efterreformatorisk tid, främst 1700-tal. Boplatzlämningarna framkom i gårdens östra del. Den västra delen var skadad av senare tiders gårdsaktiviteter.

Figur 2. Skillsta gård sett från söder. Fotograferat av Maud Emanuelsson.

Bakgrund

Ärendegång

Västerås kommun avser att bygga en gruppbostad på Skillsta gård (bytomt/gårdstomt RAÅ 737) mellan Dingtuna och Västerås. Eftersom platsen är skriftligt belagd från 1368 ansåg Länsstyrelsen i Västmanlands län att en arkeologisk förundersökning skulle föregå byggnationen. Länsstyrelsen utsåg genom direktval Stiftelsen Kulturmiljövård Mälardalen (KM) att utföra förundersökningen. Utifrån länsstyrelsens kravspecifikation upprättade KM en undersökningsplan, på vilken länsstyrelsen tog beslut den 18 september 2008 (1st dnr 431-2489-08). Kostnaderna betalades av uppdragsgivaren Fastighetskontoret, Västerås kommun. Fältarbetet genomfördes i september och oktober 2008 av Ulf Alström och Maud Emanuelsson (projektledare) och praktikant Elin Örnefors.

Syfte

Förundersökningens syfte var att fastställa fornlämningens omfattning, karaktär och bevarandegrad. Resultaten av förundersökningen ska även utgöra underlag för en bedömning av fornlämningens kunskapsvärde inför en eventuell särskild undersökning.

Förundersökningen ämnade besvara följande frågor:

- fornlämningens avgränsning
- preliminär datering
- bedömning av kulturlager och anläggningar - karaktär, mängd och bevarandegrad
- bedömning av fynd - karaktär, mängd och bevarandegrad
- preliminär tolkning av fornlämningen
- fornlämningens vetenskapliga potential

Topografi och fornlämningsmiljö

Skillsta är beläget på ett mindre höjdparti i omgivande åkermark. Landskapet präglas av jordbruk där bebyggelsen är lokaliserad till skogsklädda moränholmar. Åkermarken är belägen mellan 15 och 20 meter över havet. Skillsta gård är idag bebyggd med mangårdsbyggnad och två ekonomibygnader. Flertalet äldre löv- och fruktträd växer på tomten. De äldsta träden uppskattas vara omkring 100 år. Byggnaderna står sedan en tid tillbaka tomma varför trädgården är något vildvuxen.

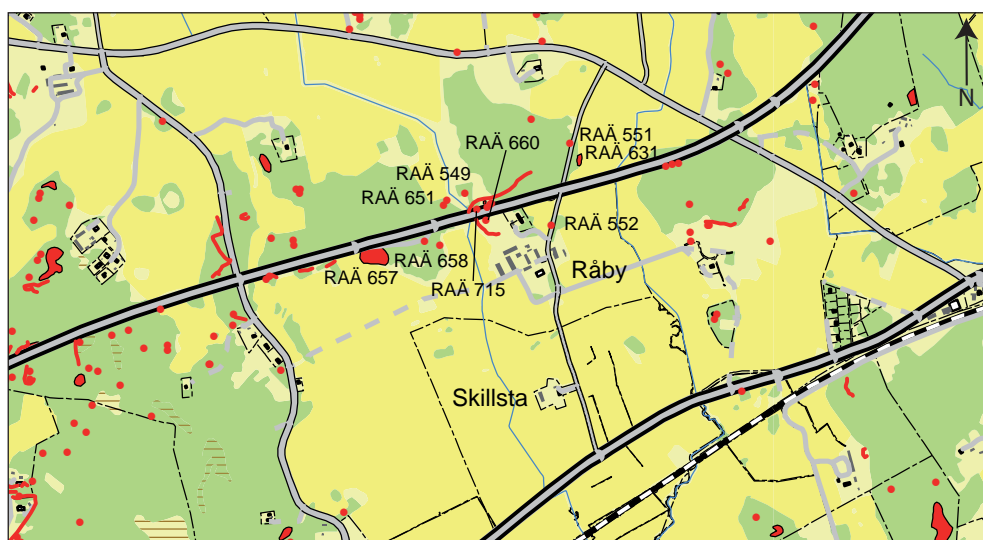
Dingtuna socken är mycket rik på förhistoriska fornlämningar (figur 3). Exempel på vanliga lämningstyper är skålgropar, stensättningar, rösen, resta stenar och stora sammanhängande stensträngssystem. Lämningarna är oftast lokaliserade till höjdparter och dateras främst till brons- och järnålder. Sockenkyrkan i Dingtuna har medeltida ursprung. Kyrkan är av gråsten och anses ha uppförts omkring år 1300. Kyrkan dekoreras under 1400-talets andra hälft med målningar av Albertus Pictor. Antalet registrerade by- eller gårdstomter i socknen uppgår till tio. Av dessa är fem fasta fornlämningar, fyra

bevakningsobjekt (inkl. RAÄ 737 i Skillsta) och en övrig kulturhistorisk lämning (FMIS, Dingtuna sn). Ingen by- eller gårdstomt i Dingtuna socken har hitintills kunnat beläggas med medeltida dateringar utifrån ett arkeologiskt material.

I direkt anslutning till Skillsta bytomt finns inga registrerade fornlämningar. Närmsta kända fornlämning, RAÄ 552, finns drygt 600 meter norr om Skillsta vid granngården Råby (figur 2). Den utgjordes av en stensättning som undersöktes 1959 inför anläggandet av en ny bilväg till Råby gård. Graven innehöll inga fynd. Även närliggande stensättning RAÄ 551 undersöktes inför anläggandet av bilvägen. Den graven var 9 meter i diameter och nästan 1 meter hög. Under stenpackningen framkom ett brandlager med brända ben, järnsvärd, ringsöljor och lerkärl. Fynden daterar graven till yngre järnålder (Simonsson 1959, FMIS). Fler arkeologiska undersökningar har genomförts vid Råby gård: två utredningar (Anttila 2001 och Ählström 2006), en förundersökning av ett boplatsoområde och gravfält intill RAÄ 551 (Schmidt-Wikborg 2000) samt en särskild undersökning av en omarkerad brandgrav, RAÄ 715. Graven är daterad till förromersk järnålder (Ählström 2007). På Råby gårds ägor finns fler registrerade gravar och gravfält (RAÄ 549, 631, 651, 657, 658, 660 och 715), två boplatsoområden (RAÄ 696 och 710) samt två stensträngar (RAÄ 558 och 694).

Endast ett fåtal platser med medeltida dateringar på landsbygden har undersökts i hela Västmanland. Den mest omfattande undersökningen är den medeltida bytomten Öster-Åby i Tortuna socken, där flera hus kunde dokumenteras (Ottander & Risberg 1996:27ff). Vid Sofielund, Kolbäcks socken i Hallstahammars kommun, påträffades 2005 en av de bebyggelseenheter eller byar som avhystes och därmed försvann i samband med upprättandet av Strömsholms slott och dess ägor (Lihammer 2008). I övrigt rör det sig med få undantag om små undersökningar i form av utredningar och förundersökningar (Lihammer 2008:14 och där anförd litteratur). I Dingtuna socken är det endast Lövsta bytomt (RAÄ 430) som varit aktuell för en arkeologisk undersökning. 1972 slutundersöktes 31 husgrunder, två brunnar samt en stenlagd yta inom en 400 m² stor yta. Utifrån kartmaterial och påträffade fynd, tegel, rödgoods och ben, daterades den undersökta delen av bytomten till 1700- och 1800-tal (AIS 1972:47; Forslund 2004). År 2007 påträffades ytterligare två husgrunder i samband med en förundersökning i form av schaktningsövervakning. Den ena husgrunden var 4,5 x 2 meter stor med ett spisröse i den sydöstra kanten. Inga fynd påträffades. Den andra husgrunden berördes i mindre omfattning, här hittades porslin, rödgoods och glas. Fynden daterar även dessa husgrunder till 1700- och 1800-tal (Egebäck 2007:6f).

Äldsta skriftliga belägg för Skillsta by är 1368 (Inge:valdher i skillsthom, OAU).

Figur 3. Fornlämningssmiljön omkring Skillsta med ett urval av i texten nämnda fornlämningar. Skala 1:30 000.

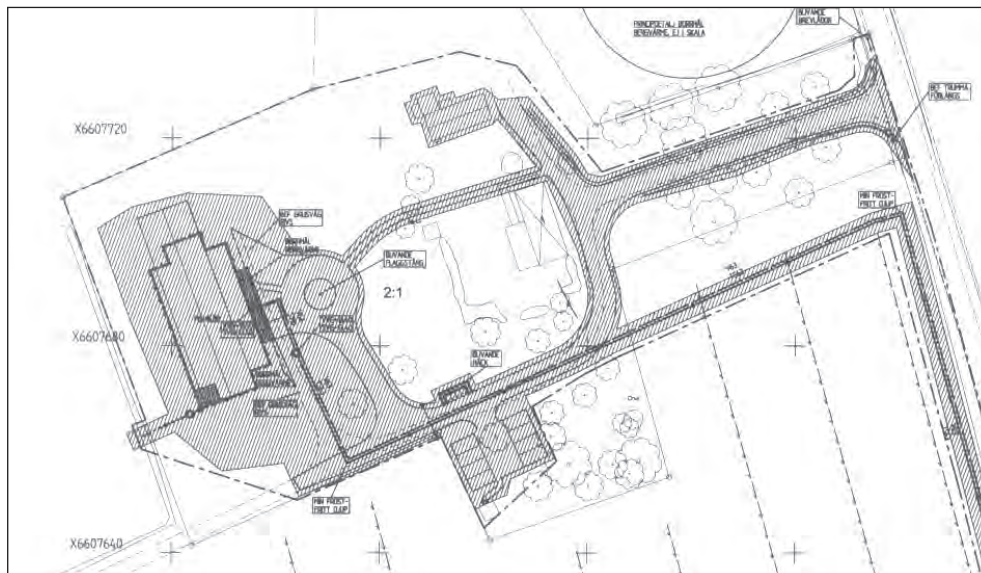
Genomförande

Förutsättningar

Det är en känd problematik att det är svårt att arkeologiskt kunna påvisa medeltida bebyggelse på landsbygden (Ersgård & Hållans 1996:23). En vanligt förekommande förklaring till avsaknaden av medeltida lämningar är att bebyggelsen i Mälardalen ännu inte varit helt stationär och att den medeltida byn, som ofta är känd från skriftliga källor, legat på en annan plats än den som finns på de historiska kartorna (Lihammer 2008:14). Inför förundersökningen fanns skriftliga belägg från sent 1300-tal som indikerade fornlämning inom Skillstas nuvarande tomtmark. Huruvida de skriftliga dokumenten överensstämde med det äldre kartmaterialet från 1600-tal var okänt. Förväntningarna vad förundersökningen vid Skillsta skulle ge var därför från länsstyrelsens håll låga. Länsstyrelsen gjorde också bedömningen att förundersökningen skulle ha en låg ambitionsnivå (muntligen Ulla Bergquist, Länsstyrelsen i Västmanlands län).

På grund av osäkerhet hur resultatet från förundersökningen skulle utfalla delades undersökningen in i två steg med olika handlingsalternativ. Först genomfördes schaktningsfasen. Därefter hölls ett samrådsmöte mellan länsstyrelse, uppdragsgivare (Fastighetskontoret) och KM. Om en mindre mängd medeltida lämningar framkommit skulle förundersökningen fortsätta som planerat. Om det skulle framkomma välbevarade kulturlager som sannolikt skulle medföra höga undersökningskostnader fanns möjligheten att avbryta arbetet i ett tidigt skede.

I förundersökningsområdet ingick endast de ytor inom tomten som berördes av kommunens markningrepp, det vill säga de områden där eventuella kulturlager och anläggningar riskerades att skadas (skrafferad yta i figur 4). Förundersökningsområdet delades därför in i en primär och en sekundär yta (skrafferad resp. övriga ytor). Inom den primära ytan utgick ytor för befintliga vägar och byggnader. Totalt uppgick den tillgängliga ytan till cirka 3 000 m². Övrig tomtmark (sekundär yta) uppgick till omkring 6 000 m².

Figur 4. Plan över Skillsta gård med de ytor som berördes av markningrepp för nybyggnation skrafferade. Inledningsvis var endast dessa ytor aktuella för förundersökning. Karta från Fastighetskontoret, Västerås stad. Okänd skala.

För att kunna samla in så mycket information som möjligt tillfrågades uppdragsgivaren av KM om möjligheten att gräva schakt inom den så kallade sekundära ytan. Förutsatt att vi höll budget, tidsplan och återfyllde schakten gick det bra. Länsstyrelsen godkände också förslaget men ansåg att färre anläggningar skulle undersökas inom detta område.

Fältmetod

Sammanlagt grävdes 23 schakt. Schakten var mellan 2 och 42 meter långa beroende på topografin. De flesta schakt var mellan 5 och 15 meter långa. Bredden på schakten uppgick till mellan 1,3 till 7 meter. Brun- och matjord grävdes skiktvis bort med grävmaskin. Lager handgrävdes kontextuellt. I enstaka fall användes maskin vid lagergrävning. Mindre anläggningar undersöktes till hälften och dokumenterades med profilritning i skala 1:20. En brunn undersöktes delvis. I förekommande fall insamlades kolprov för datering. Daterande fynd tillvaratogs tillsammans med ett representativt urval av fyndtyper. Schakt och anläggningar markerades manuellt på en schaktkarta i skala 1:500 och digitaliserades i efterhand. Uppenbart sentida husgrunder dokumenterades översiktligt med fotografi. Fotografier togs med både manuell kamera och digitalkamera. Samtliga schakt återfylldes efter undersökningens slut.

Analyser

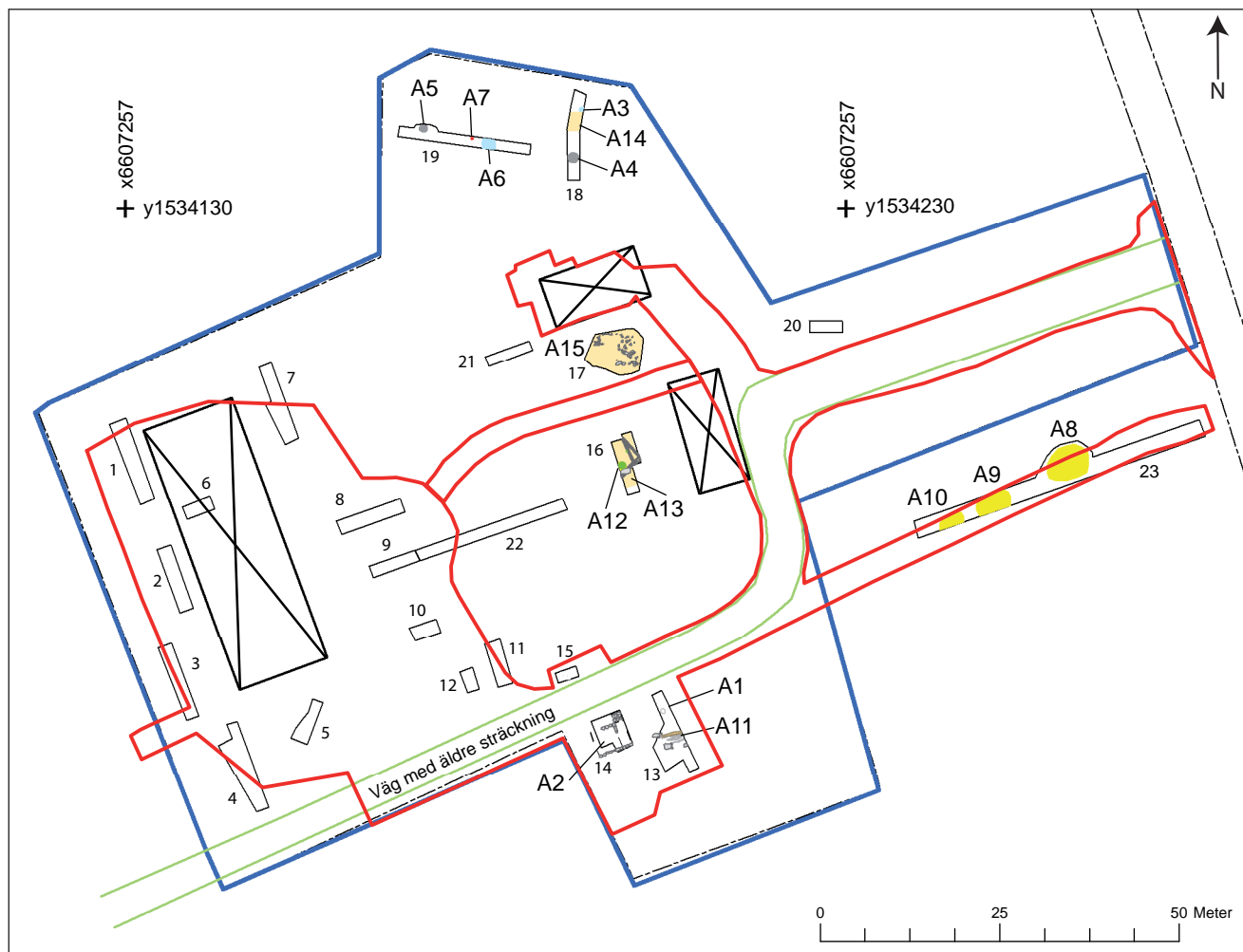
Ett kolprov vedartsanalyserades av Erik Danielsson, Vedlab. Kolprovet härrörde från en härd och bestod av tall. Kolprovet samt ett obränt ben från en avfallsgrop ¹⁴C-analyserades av Göran Possnert vid Ångströmlaboratoriet, Uppsala universitet. En övergripande bedömning av det osteologiska materialet genomfördes av Ulf Alström, KM, som även bedömde det historiska fyndmaterialet tillsammans med Jonas Ros, KM.

Måluppfyllelse

På KM:s initiativ och i samråd med länsstyrelsen har fler fynd registrerats än vad som ursprungligen uppgivits i länsstyrelsens kravspecifikation (telefonsamtal Kerstin Fogelberg, Länsstyrelsen i Västmanlands län). Syftet är att skapa ett användbart källmaterial för landsbygdens by- och gårdstomter. Förhoppningsvis kan materialet användas vid exempelvis jämförelser mellan stad och land i Västmanland (jmf. Bergold 2007; Bäck 2005; Emanuelsson 2009).

Undersökningsresultat

Sammanlagt grävdes 23 schakt varav 16 inom det primära exploateringsområdet och 7 inom inom det sekundära exploateringsområdet. Anläggningar och lager påträffades främst i de delar som ej berörs av exploateringen (figur 5, bilaga 1 och 2). Marklagret i den västra delen av gården är kraftigt skadat och har eventuella lämningar funnits, finns de ej kvar. Förhistoriska lämningar är främst koncentrerade till gårdens norra del. Yngre efterreformatoriska lämningar framkom främst i söder samt centralt på gården, i praktiken inom de delar som på senare tid nyttjats som trädgård.

Figur 5. Schakt- och anläggningsplan. Blå linje = undersökningsområdet, röd linje = primär undersökningsyta, gult = grop, grått = härd, blått = brunn, brändgult = lager. Skala 1:1 000.

Anläggningar

Förhistoriska anläggningar

Grop A3 var 0,53 x 0,40 meter stor och 0,30 meter djup och innehöll fynd i form av brända ben, obrända ben, bränd lera, träkol samt en skärva förhistorisk keramik (F3).

Härdarna A4 och A5 bestod av täta enskiktade packningar av skärvsten med stort inslag av sot och kol. Härd A4 har ¹⁴C-daterats till romersk järnålder, 130–330 AD.

Anläggning A7 är i plan tolkad som *stolphål*. Anläggningen är 0,60 meter i diameter med en tydlig stenskoning i ytan. Stolphålet tolkas preliminärt som förhistoriskt.

Medeltida anläggningar

Anfallsgröp A12 framkom under lager A13 (schakt 16). Den var minst 0,90 x 0,60 meter stor och 0,35 meter djup. I gropen hade rikliga mängder slaktavfall deponerats tillsammans med obränt trä och bränd lera. Ett obränt ben har ¹⁴C-daterats till högmedeltid, 1220–1290 AD.

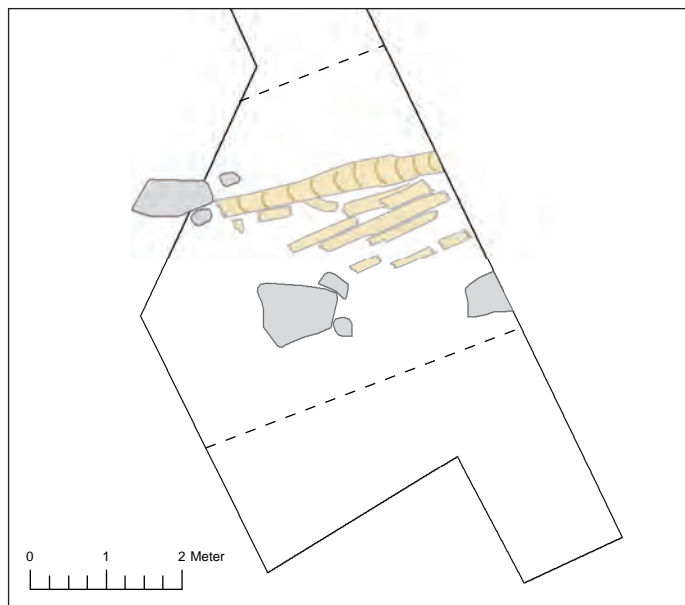
Efterreformatoriska lämningar

Tre *anfallsgröpar*, A8–A10, påträffades i åkermarken (schakt 23). De hade likartad karaktär: cirka 3–5 meter i diameter med mörkbrun porös silt med ett rikt inslag av sot och kol samt en del sten (upp till 0,50 m i diam). Fyndmaterialet bestod bland annat av slaktavfall, yngre rödgods, fragment av kritpipa, bryne, tegelkross, buteljglas och porslin.

Brunn A6 var minst 1,5 meter i diameter. I dess övre del framkom en nästan komplett kruka av yngre rödgods, en del av en kritpipa, planglas samt buteljglas.

Två *husgrunder* påträffades. A2 och A15 är båda från 1800–1900-talet och har endast dokumenterats översiktligt. Lagren är ej genomgrävda varför det är okänt om äldre lämningar överlagras.

Ytterligare ett hus utgörs av *lager* A11 i schakt 13 (figur 6). Lagret var svåravgränsat. En syllsten, en syllstock och golvlager framrensades. Dess begränsning inom schaktet uppgår dock till minst 4 x 5 meter. I golvlagret fanns rikligt med fynd, exempelvis en sporre, yngre rödgods, kritpipsfragment, flinta, bränd lera, brända ben och mat- och slaktavfall i form av nöt- och fiskben. Lagret dateras utifrån fynden till 1700-tal. Även yngre föremålskategorier såsom buteljglas, recent fönsterglas och porslinsfat från 1900-tal påträffades.

Figur 6. Lager A11 tolkas som golvlager till bostadshus. Skala 1:100.

Lager A13 påträffades på gårdens högsta punkt som också ligger centralt på gården. Lagret är avgränsat åt öster och söder. Det är minst 6 x 3 meter stort och upp till 0,40 meter tjockt. Lagret består av tre likartade kulturlager som ej kunde åtskiljas i plan men som var tydlig i profil. Det övre kulturlagret var något grusigt med slaktavfall och tegel, 0,10–0,40 meter tjockt. Mellanlagret bestod av ett sandigt kulturlager med bland annat en armbortspilspets, ett bryne, kritpipsfragment, yngre rödgods och slaktavfall. Mellanlagret var drygt 0,20 meter tjockt. Det undre lagret var omkring 0,10 meter tjockt och bestod av ett sandigt kulturlager med stort inslag av slaktavfall, främst svin, och sten. Lager A13 är utifrån fyndmaterialet närmast att betrakta som ett avfallslager.

Odaterade anläggningar

Ett mindre *lager*, A14, cirka 2,5 meter långt och 1,3 meter brett (skopbredd), framkom i schakt 18 i den norra delen av gården. Lagret angränsar till grop A3. Lagret är inte undersökt.

Fynd

Totalt har 83 fyndposter registrerats (bilaga 3). Av dessa utgörs ett fynd av en förhistorisk keramikskärva (F3, figur 7), sannolikt från äldre järnålder, och övrigt material från efterreformatorisk tid, med tyngdpunkt på 1700-talet. En armbortspilspets och en sporre kan dock vara något äldre.

Merparten av de registrerade fynden består av yngre rödgodsskärvor från hushållskärl som grytor, krukor, skålar och fat. Fyndmaterialet rymmer skärvor från 4 olika grytor, 5–7 olika krukor, 2 olika skålar, 15 olika fat och 2 olika krus. Krusen är av stengods. 26 skärvor yngre rödgoods har registrerats som kärl efterom någon närmare funktionsbestämning inte har varit möjlig att göra. De yngre rödgodsskärvorna kan generellt dateras till 1700-tal.

Armborstpilspetsen (F43, figur 7) är fyrsidig med holk och cirka 80 x 20 x 13 millimeter stor. Armbortsen undanträngdes som vapen under 1500-talet av de effektivare handeldvapnen. Armborsten fortsatte dock att användas som folkliga jaktvapen och för nöjesskytte (Nationalencyklopedien). Armbortspilspetsen på Skillsta tolkas i detta skede som ett jaktvapen, möjligen använd under medeltidens senare del men mer sannolikt under 1600- eller till och med 1700-talet.

Hästuprustning i form av en sporre (F33, figur 7) framkom i golvlagret till husgrund A11. Sporren är deformerad. Okänd datering men av ålderdomlig karaktär.

Andra utmärkande fyndkategorier är brynen (F24, F44, F55 och F79), av slispåren sannolikt använda för nålar, och kritpipsfragment (F9-F10, F21, F31, F42, F57 och F81). En av kritpiporna är en svensk så kallad ”Riksvapenpipa” tillverkad mellan 1755–99 (F9, figur 7). Ett annat fragment (F81) är stämplat med Vettervik, Stockholm och kan dateras till slutet av 1700-talet.

Därtill har några skärvor av fönsterglas av ålderdomlig karaktär tillvaratagits (F8, F38 och F63). Likaså flintavslag (F23, F45 och F65), smidesslagg (F53), brända ben och bränd lera. Handsmidda spikar, tegelkross och slaktavfall i form av obränt benmaterial har noterats men inte registrerats. Den senare kategorin utgör egentligen det största fyndmaterialet, volymmässigt uppgår det obrända benmaterialet till cirka 15 dm³. Det består av slakt- och matavfall från nöt, får/get, svin, fisk och fågel. Minst två fullvuxna hästar har också identifierats i materialet.

Figur 7. Förhistorisk keramik F3, armbortspilspets F43, kritpipsbuvud F9 och sporre F33. Fotograferat av Maud Emanuelsson.

Utvärdering och rekommendationer

Fornlämningens avgränsning

Lämningarna inom bytomt/gårdstomt RAÄ 737 vid Skillsta gård i Dingtuna socken är endast bevarade inom gårdens östra halva, den del som brukats som trädgård och gårdsplan (norr om mindre ekonomibyggnad). Eventuella lager och anläggningar inom den västra delen har förstörts i samband med senare tiders gårdsaktiviteter.

Preliminär datering

Det arkeologiska materialet synliggör tre brukningsfaser – romersk järnålder, högmedeltid och kring 1700-talet. Från romersk järnålder finns en ¹⁴C-datering från härd A4. Sannolikt är härd A4 och den intilliggande och likartade härden A5 samtida. Grop A3 kan utifrån en skärva förhistorisk keramik (F3, figur 8) dateras till äldre järnålder. Högmedeltid representeras av en ¹⁴C-datering av obränt ben (slakt- och matavfall) från grop A12. Resterande fyndmaterial daterar aktiviteter kring 1700-tal. Merparten utgörs av yngre rödgods och kritpipor. Egentligen kan inget av fynden säkert dateras till 1600-talet. Visserligen har en hel del föremål sett ungefär likadana ut under såväl 1500- som 1600- och 1700-tal. Men de föremål som på Skillsta går att datera mer exakt hör till allra största delen hemma i 1700-tal. Två fynd, en sporre och en armborstpilspets, skulle kunna vara något äldre men deponerade i lager/anläggningar som utifrån övriga fynd daterats till omkring 1700-tal (F33 i husgrund A11 och F43 i lager A13).

Christina Rosén menar att frånvaron av 1600-talsfynd inte är speciellt förvånande med tanke på de svåra tider som rådde under merparten av detta århundrade. Åtminstone periodvis har man antagligen levt till stora delar på marginalen och därför hållit hårt i det man hade. Det var inte mycket som tappades bort eller hamnade i soporna. När många män var ute i krig var det också färre människor på gårdarna och därmed sannolikt färre föremål i omlopp samt mindre mängd avfall (Rosén 2008:50).

Bedömning av kulturlager och anläggningar

Tre lager framkom vid förundersökningen, A11 i söder, A13 centralt på gården och A14 i dess norra del. Lagren skiljer sig åt i karaktär. A14 består av mörkbrun kulturpåverkad lera och påminner snarast om ett förhistoriskt kulturlager. A13 består av ett upp till 0,50 meter tjockt avfallslager av porös sandig mo med ett rikt inslag av fynd. Det finns skiktningar i lager A13 (bilaga 2). I den övre delen av A13 framkom ett varierat fyndmaterial med en huvudsaklig datering till 1700-tal men med en del 1800- och 1900-tals föremål. I den undre delen av lagret påträffades nästan enbart obrända ben. Möjligen är den nedre delen äldre än 1700-tal. Detta antagande stärks något av att under A13 påträffades och undersöktes en avfallsgrop (A12) som till innehåll och karaktär liknar A13:s nedre del. Avfallsgropen har ¹⁴C-daterats till högmedeltid. Lager A11 utgörs av ett svåravgränsat golvlager med enstaka syllar.

De förhistoriska anläggningarna är typiska för boplatser. Samtliga är tydliga och välavgränsade. De yngre anläggningarna består främst av gropar och lager för avfall. Även dessa är tydliga och oftast välavgränsade.

Bedömning av fynd

Förekomsten av fynd bedöms som riklig och med god bevarandegrad. Ett förhistoriskt fynd har tillvaratagits, i övrigt härrör fynden från 1700-tal. Möjligen kan en sporre och en armborstpilspets vara något äldre. Fynden utgörs av avfall i form av utslitna och fördärvade bruksföremål. Inget fynd är intakt.

Med ett undantag har samtliga undersökta anläggningar och lager genererat fynd. Undantaget utgörs av härd A4 som inte innehöll några föremål men väl rikligt med daterbart kol.

Fornlämningens vetenskapliga potential

De förhistoriska boplatslämningarna från äldre järnålder passar väl in i fornlämningsmiljön kring angränsande Råby gård och i Dingtuna socken i allmänhet. Inget i förundersökningens material tyder på aktiviteter på Skillsta under yngre järnålder utan det verkar röra sig om ett kontinuitetsbrott på platsen. Härd A4 har daterats till romersk järnålder, med en viss tyngdpunkt på dess yngre fas och avfallsgrop A12 till 1200-tal. Det är i dagsläget nästan 1000 års skillnad. En undersökning skulle kunna svara på frågan om detta kontinuitetsbrott egentligen har varit kortare. Grannbyn Råby rymmer till exempel lämningar från yngre järnålder.

Förundersökningens material har en klar tyngdpunkt på 1700-tal. Få undersökningar av efterreformatiska lämningar har gjorts i Västmanland. Landsbygdsarkeologin har främst varit inriktad på de ”svärfångade” medeltida bytomterna. Bytomterna anses som svärfångade eftersom vissa verkar ha haft en annan placering än den som finns på de historiska kartorna. I fallet Skillsta tyder dock den till 1200-tal daterade avfallsgropen A12 att de skriftliga källorna beskriver samma plats som återges på de historiska kartorna.

Livet på Skillsta mellan 1200-tal och 1700-tal skymtas i det skriftliga källmaterialet. ”Ingevalder i Skillisthom” nämns för första gången år 1368. Ingevald(er) nämns sedan flitigt i arkivmaterialet fram till och med år 1406. År 1384 byter han till exempel jord med Bo Jonsson Grip. År 1385 nämns även en ”crisina in skilistom”. De historiska kartorna visar att Skillsta bestod av två gårdar under 1600-talet (1652 års geometriska avmätning). År 1777 är tomten uppdelad på tre gårdar (Storskifteskartan). Tillsammans visar det arkeologiska materialet, de skriftliga källorna samt det historiska kartorna på ett långt och sammanhållande bruk och leverne på Skillsta.

Sett ur ett helhetsperspektiv kan det konstateras att en överväldigande majoritet av den förindustriella befolkningen, hög som låg, levde, verkade och dog på landsbygden. Denna landsbygdsmajoritet har emerelltid inte i motsvarande grad varit synlig inom den arkeologiska forskningen. Det arkeologiska materialet från denna tidsperiod har en tyngdpunkt på stadslivet. Förundersökningen vid Skillsta har genererat ett jämförelsematerial.

Kommunens exploateringen är planerad inom gårdens västra halva. Här anser Kulturmiljövård Mälardalen att inga fler antikvariska åtgärder är nödvändiga. Mot bakgrund av ovanstående anser Kulturmiljövård Mälardalen att vid eventuella ingrepp inom Skillsta gårds östra halva är ytterligare antikvariska insatser nödvändiga.

Det är Länsstyrelsen i Västmanlands län som fattar beslut i frågan.

Referenser

Kart- och arkivmaterial

FMIS, Digitala fornminnesregistret.
OAU, Ortnamnsarkivet i Uppsala.

Geometrisk avmätning, Skillsta 1652
Storskifte, Skillsta 1777

Muntliga uppgifter

Kerstin Fogelberg, Länsstyrelsen i Västmanlands län. Telefonsamtal 15 juni 2009.
Ulla Bergquist, Länsstyrelsen i Västmanlands län.

Otryckta källor

Danielsson, E. *Vedartsanalyser på material från Västmanland, Dingtuna sn. Skillsta FU*. Vedlab rapport 0868. Stencil.

Ottander, J. & Risberg, G. 1996. 4. *Den medeltida bytomten. Preliminary Report. Öster Åby. The Archaeological Investigation of av Deserted Medieval Village and its Landscape. Volume 4. Excavations at Öster Åby and Larsbobäcken. The Village and its Waterfronts from the Middle Ages to the 19th Century.* (red.) Price, N. Rapport till länsstyrelsen från Arkeologikonsult AB i samarbete med Arkeologiska institutionen vid Uppsala universitet. Upplands-Väsby.

Possnert, G. *Resultat av ¹⁴C-datering av träkol och ben från Västmanland*. Ua-37427 och Ua-37428. Stencil.

Simonsson, H. 1959. Rapport rörande undersökning av två stensättningar, belägna på Råby 21, Dingtuna socken, Västmanland. Västmanlands läns museum. Stencil.

Litteratur

Anttila, K. 2001. *E18, Sträckan Västerås, Västjädra-Västerås, Skälby*. Västmanlands läns museum. Kulturmiljöenheten Rapport 2001:8.

AIS. Arkeologi i Sverige 1972. 1973. Riksantikvarieämbetet.

Bergold, H. m. fl. 2007. *Grytgjutare i Västerås. Fragment av kvarteret Kleopatras historia*. Riksantikvarieämbetet.

Bäck, M. 2005. *Skeppare och vägarfolk i Västerås hamnområde 1620-1730*. Västmanland, Västerås stad, kvarteret Oden, RAÄ 232. Arkeologisk undersökning. UV Bergslagen Rapport 2005:14. Stockholm.

Egebäck, A. 2007. *Kabelschaktning i Rytterne. Arkeologisk förundersökning i form av schaktningsovervakning. Lövsta 12:1, Dingtuna socken, Rytterne-Åkerby 1:1, Vikbus 8:2, Rytterne socken, Västmanland.* Kulturmiljövård Mälardalen Rapport 2007:83. Västerås.

Emanuelsson, M. 2009. *Tågen. En bebyggelse lämning från 1600- och 1700-tal vid Lillhamra, Västerås.* Arkeologisk förundersökning. RAÄ 182 och 1316. Västerås 1:63 och 1:219, Västerås socken, Västmanlands län. Kulturmiljövård Mälardalen Rapport 2009:40. Västerås.

Ersgård, L. & Hällans, A-M. 1996. *Medeltida landsbygd. En arkeologisk utvärdering.* Riksantikvarieämbetet.

Forslund, K. 2004. *Rapportsammanställning. Lövsta bytomt, RAÄ 430, Dingtuna socken.* Riksantikvarieämbetet.

Lihammer, A. 2008. *Sofielund. Bebyggelse lämningar från sen vikingatid och medeltid. Arkeologisk särskild undersökning. RAÄ 380 och 381, Strömsholm 8:2 och 8:54, Kolbäckes socken, Hallstammars kommun, Västmanland.* Kulturmiljövård Mälardalen rapport 2008:40. Västerås.

Nationalencyklopedien.

Rosén, C. 2008. *1000 år på Aplared.* Riksantikvarieämbetet. Kalmar.

Schmidt-Wikborg, E. 2000. *Optokabel genom Dingtuna. Förhistoriska boplatser och gravfält.* Västmanlands läns museum. Kulturmiljöenheten Rapport 2000:3.

Ählström, J. 2006. *E18, Västjädra-Västerås. En bullervall vid Råby gård.* Kulturmiljövård Mälardalen Rapport 2006:65.

Ählström, J. 2007. *E18, Sträckan Västjädra-Västerås. Några småskaliga lämningar från äldre järnålder och sen tid.* Kulturmiljövård Mälardalen Rapport 2007:9.

Tekniska och administrativa uppgifter

<i>Kulturmiljövård Mälardalens dnr:</i>	KM 08062
<i>Länsstyrelsens dnr:</i>	431-2489-08
<i>Länsstyrelsens beslutsdatum (2 kap 13 § KML):</i>	2008-09-18
<i>Undersökningsperiod:</i>	29-30 september, 8-14 oktober 2008
<i>Arkeologtimmar i fält:</i>	116
<i>Maskintimmar inkl. igenläggning:</i>	54
<i>Personal:</i>	Maud Emanuelsson (projektledare) Ulf Alström Elin Örnefors (praktikant)
<i>Exploateringsyta:</i>	Ca 9 000 m ² (tomtmark)
<i>Tillgänglig yta att undersöka:</i>	Ca 3 000 m ²
<i>Undersökt yta:</i>	400 m ²
<i>Belägenhet:</i>	Skillsta 2:1, Dingtuna sn, Västerås kommun, Västmanlands län
<i>Ekonomisk karta:</i>	11G1g
<i>Koordinatsystem:</i>	RT90 2,5 gon V
<i>Koordinater (sydvästra hörnet av UO):</i>	x6607162, y1534143
<i>Inmätningssmetod:</i>	Manuell
<i>Dokumentationshandlingar:</i>	Förvaras efter projektets avslut hos Västmanlands läns museum
<i>Fynd:</i>	Förvaras hos Västmanlands läns museum

Bilagor

Bilaga 1. Schakttabell

Schakt	Längd, m	Bredd, m	Djup, m	Anläggning	Kommentar <i>Kursiverat = ej registrerade fynd</i>
1	12	1,3	0,2 - 0,45	-	<i>Taktegel, hästsko, glasflaska, obränt djurben (bogdel).</i>
2	7,0	1,3	0,4	-	<i>Taktegel</i>
3	10,5	1,3	0,3 - 0,4	-	<i>Taktegel</i>
4	12	1,3 - 2	0,3 - 0,4	-	<i>Påfört grus i södra delen. Taktegel</i>
5	5,0	1,3	0,3	-	<i>Påfört gruslager. 2 syllstenar till en äldre utbredning av ladugården. Taktegel</i>
6	2,5	1,4	0,5	-	<i>Diverse metalldelar</i>
7	11	1,3 - 2	0,3 - 0,4	-	<i>Påfört grus i södra delen. Taktegel</i>
8	9,0	1,7 - 2	0,3 - 0,6	-	<i>Stenfyllt dike korsar schaktet. Schakt 8 ligger i en svacka med påförda lager. 1 skärva yngre rödgods - skål från 1700-tal eller yngre, hästben, svin</i>
9	6,5	1,7	0,3	-	<i>Krampa av järn</i>
10	3,5	1,3	0,3	-	<i>Taktegel, porslin, fönsterglas, patroner, plastflaska</i>
11	5,5	1,3	0,3	-	<i>Taktegel, fajans och fönsterglas</i>
12	3,2	1,7	0,25 - 0,4	-	<i>Kakelugnsfragment, taktegel, buteljglas fr 1800-tal, fajans, murbruk med kalk på, Stengods fr 1900-tal</i>
13	13,3	1,3 - 4	0,4	A11 Lager	<i>Hästkösöm, buteljglas, fönsterglas, dryckesglas, obrända ben, fajans, kakel. Sintrad lera F62</i>
14	4,0	2 - 4	0,25	A2 Husgrund	<i>Järnspike, fönsterglas, porslin, buteljglas, fajans</i>
15	3,5	1,3 - 1,6	0,3	-	<i>Oidentifierat obränt ben</i>
16				A13 Lager A12 Avfallsgrop	<i>Yngre rödgods, buteljglas, murbruk, slaktavfall, järnkeil, sentida spik. Yngre rödgods fr 1700-tal påträffad i dräneringsdike (F78).</i>

Schakt	Längd, m	Bredd, m	Djup, m	Anläggning	Kommentar <i>Kursiverat = ej registrerade fynd</i>
17	7,0	5,5	0,15	A15 Husgrund	<i>Del av hästsko, porslän, kopp och fat av fajans, yngre rödgods varav några skärvor från 1700-1800-tal, pressglas, flaskglas, buteljglas, fönsterglas, taktegel, tegelsten, knapp, oidentifierade obrända djurben, bemsidda järnföremål i form av spik, nitar med nitbrickor beslag till jordbruksredskap och fjäderbricka. 1800-1900-tal.</i>
18	16,0	1,3	0,3-0,4	A3 Grop A4 Hård A14 Lager	Kritpipsskaft F81, yngre rödgods F82. <i>Buteljglas och fajans.</i>
19	21,0	1,3 - 2	0,3	A5 Hård A6 Brunn A7 Stolphål?	<i>Buteljglas, fönsterglas, svartglaserad kakel (jmf F80), del av fat av yngre rödgods 1700-1800-tal, del av skål yngre rödgods, fajans, grönglaserad skärva yngre rödgods 1600-tal?, F83, taktegel fr Uppsala Ekeby.</i>
20	9,0	1,3	0,5	-	<i>Hästsko till arbetshäst, ngt ålderdomlig karaktär.</i>
21	6,0	1,3	0,9	-	Mycket påförda sentida lager.
22	26,0	1,3	1,0	-	Mycket påförda sentida lager. Ansluter till schakt 9. <i>Skärva från skål, yngre rödgods 1700-tal. Handtag/fäste till trefotsgryta, yngre rödgods.</i>
23	42,0	1,3 - 6,0	0,4	A8 Avfallsgrop A9 Avfallsgrop A10 Avfallsgrop	<i>Kritpipsskaft (fr ploglager), flintavslag, brända ben, bränd lera</i>

Bilaga 2. Anläggningstabell

Anl. nr	Typ	Storlek, m	Djup, m	Fyllning	Fynd <i>Kursint = ej registrerat fynd</i>	Anmärkning
A1	Utgår	-	-	-	-	Tolkades i plan som stolphål men 13 utgick efter undersökning. Naturligt.
A2	Husgrund	-	-	-	<i>Spik, fönsterglas, porslän, buteljglas, fajans</i>	1800-1900-tal. Översiktligt 14 dokumenterad med enkel ritning och fotografi.

Anl. nr	Typ	Storlek, m	Djup, m	Fyllning	Fynd <i>Kursivt = ej registrerat fynd</i>	Anmärkning	Schakt
A3	Grop	0,53 x 0,40	0,30	Mörkgrå lera med inslag av kol	Brända ben (F1) Obrända ben (F2) Bränd lera (F4) Keramik (F3) Träkol (F77)	-	18
A4	Härd	1,60 x 1,10	0,10	Tät packning av skärvsten. Rikligt med sot och kol.	Träkol (F5)	Påträffad 0,3 m under markytan. ¹⁴ C-daterad till romsrk järnålder	18
A5	Härd	1,00 x 0,80	0,10	Tät packning av skärvsten. Rikligt med sot och kol.	-	Påträffad 0,20 m under markytan.	19
A6	Brunn	Minst 1,5 m i diam.	Okänt	Stenfylld, stenstorlek 0,3 - 0,4 m stora, Mörkgrå lerfyllning	Yngre rödgods (F6-7, 12-14) Del av kritpipa (F9-10) Planglas (F11) <i>Buteljglas 1800-tal</i>	Endast delundersökt	19
A7	Stolphål	0,6 m i diam.	Okänt	Stenskoning i ytan, stenstorlek 0,1 - 0,3 m, Mörkgrå lerfyllning.	-	Ej undersökt	19
A8	Avfallsgrop	4,30 x 3,10	0,40	Mörkbrun silt med sot och kol	Bränd lera (F16) Brända ben (F15, 74) Yngre rödgods (F75) <i>Obrända djurben: ko, får/get, gris och häst. (minst 2 individer)</i> <i>Tegel</i>	Delundersökt, välvgränsad	23
A9	Avfallsgrop	5,40 x 1,30	0,50	Mörkbrun silt med sot och kol samt en del sten (0,15–0,40 m i diam)	Brända ben (F19) Flinta (F23) Kritpipa (F20-21) Yngre rödgods (F17-18, 22) <i>Tegelkeross</i> <i>Spik</i> <i>Oidentifierbara järnfragment</i> <i>Buteljglas</i> <i>Porslän, 1900-tal</i> <i>Obrända ben: ko, får/get</i>	Delundersökt, välvgränsad	23

Anl. nr	Typ	Storlek, m	Djup, m	Fyllning	Fynd <i>Kursivt = ej registrerat fynd</i>	Anmärkning	Schakt
A10	Avfallsgrop	2,60 x minst 0,90	0,20	Mörkbrun silt med kycket sot och kol	Bryne (F24) Brända ben (F25) Bränd lera (F26) Tegelstensfragment (F27) <i>Obrända ben: ko, får/get, svin</i>	Delundersökt, välvgränsad	23
A11	Lager	Minst 4 x 5	-	Del av syllsten, syllstock och golvlager framrensade.	Brända ben (F37), Bränd lera (F36), Buteljglas (39), Flinta (F32), Kritpipa (F31), Sporre (F33), Yngre rödgods (F30, 34-35), Fönsterglas (F38). <i>Buteljglas, Fönsterglas, recent, Obränt ben: fisk och nöt, Porslinsfat, 1900-tal</i>	Oklar begränsning. Delundersökt	13
A12	Avfallsgrop	Minst 0,95 x 0,60	0,40	Mörkgrå porös silt	Bränd lera (F40) Obrända ben (F41) <i>Obrända ben:</i>	Överlagras av A13. Framkom 0,65 m under torvlager. ¹⁴ C-daterad till högmedeltid	16
A13	Lager	Minst 6 x 3	0,40	Består av 3 lager: Övre: Grusigt kulturlager med slaktavfall och tegel, 0,10–0,30 m tjockt Mellan: Sandig kulturlager med slaktavfall, bryne, armbortspilspets, kritpipsfragment m. m. Upp till 0,20 m tjockt. Undre: Sandigt kulturlager med slaktavfall och sten. 0,10 m tjockt.	Armbortspilspets (F43) Bryne (F44,55) Bränd lera (F46, 61) Brända ben (F48) Flinta (F45) Kritpipa (42, 57) Obrända ben (F54) Smidesslagg (F53) Yngre rödgods (F47,49-52, 56, 58-60) <i>Buteljglas, fajans, Obrända ben: nöt, fågel, svin, får/get. Hästkosöm av järn, obränt trä, tegelkross</i>	Svåravgränsad i plan men tydlig i 16 profil.	
A14	Lager	Minst 2,5 x 1,3	-	Mörkbrun kulturpåverkad lera	-	-	18

Anl.nr	Typ	Storlek, m	Djup, m	Fyllning	Fynd <i>Kursivt = ej registrerat fynd</i>	Anmärkning	Schakt
A15	Husgrund	-	-	Mörk mo med rikt inslag av 1800- och 1900-talsfynd, se schakttabell.	Bryne (F79)	1800-1900-tal. Översiktligt dokumenterad med fotografi. Sannolikt flera husgrunder.	17

Bilaga 3. Fyndtabell

Fyndnr	Sakord	Material	Vikt, gr	Antal fragm.	Antal	Fyndomständighet	Anmärkning
1	Brända ben	Ben	17	45	-	A3 grop	Väl brända, vita.
2	Obrända ben	Ben	16	28	-	A3 grop	Merparten djurtänder.
3	Kärl	Keramik	11	1	1	A3 grop	Buk, 30 x 25 x 10 mm, oxiderad. Datering: järnålder, sannolikt äldre
4	Bränd lera	Bränd lera	341	68	-	A3 grop	Lerfodring? Flertal med växtavtryck. Enstaka med utsida. Kol insprängd i den brända leran.
5	Träkol	Träkol	1	+20	-	A4 härd	P1
6	Kärl	Keramik	15	1	1	A6 brunn	Yngre rödgods, Dekor av vitlera
7	Kärl	Keramik	8	1	1	A6 brunn	Yngre rödgods, vitglaserad utsida, glaserad insida. Mynning.
8	Planglas	Glas	17	2	1	A6 brunn	Ljust grön
9	Kritpipa	Keramik	16	1	1	A6 brunn	Huvud och klack,dekorerad
10	Kritpipa	Keramik	6	2	2	A6 brunn	Skaft
11	Planglas	Glas	5	1	1	A6 brunn	Ljust grön
12	Fat	Keramik	47	3	1	A6 brunn	Yngre rödgods, vit- och grönglaserad insida
13	Kruka	Keramik	1272	81	1-2	A6 brunn	Yngre rödgods. Botten-, buk- och mynningsbitar, vertikal bandhänkel, 1700-tal?
14	Kärl	Keramik	3	1	1	A6 brunn	Dekor av vitlera
15	Bränt ben	Bränt ben	3	15	-	A8 avfallsgrop	-

Fyndnr	Sakord	Material	Vikt, gr	Antal fragm.	Antal	Fyndomständighet	Anmärkning
16	Bränd lera	Bränd lera	86	18	-	A8 avfallsgrop	-
17	Kruka	Keramik	255	31	1-2	A9 avfallsgrop	Yngre rödgods, 1700-tal, brun- och vit dekor
18	Fat	Keramik	19	1	1	A9 avfallsgrop	Yngre rödgods, brun glasyr
19	Brända ben	Brända ben	17	32	-	A9 avfallsgrop	-
20	Bränd lera	Bränd lera	24	4	2-3	A9 avfallsgrop	Ett fragment har magring
21	Kritpipa	Keramik	6	2	2	A9 avfallsgrop	Del av skaft
22	Krus	Keramik	21	1	1	A9 avfallsgrop	Stengods, bukdel, sannolikt 1700-1800-tal
23	Flinta	Flinta	1	1	1	A9 avfallsgrop	Bränd
24	Bryne	Skiffer	22	1	1	A10 avfallsgrop	80x14x15 mm
25	Bränt ben	Bränt ben	29	17	-	A10 avfallsgrop	-
26	Bränd lera	Bränd lera	7	2	1-2	A10 avfallsgrop	-
27	Tegel	Tegelsten	28	2	1-2	A10 avfallsgrop	Sekundärbrända
28	Kärl	Keramik	22	2	2-3	A10 avfallsgrop	Yngre rödgods, dekor av vitlera
29	Kärl	Keramik	1	1	1	A10 avfallsgrop	Yngre rödgods, hämrad dekor, 1700-tal
30	Gryta	Keramik	60	1	1	A11 husgrund	Yngre rödgods, ben till trefotsgryta, grön glasyr
31	Kritpipa	Keramik	2	1	1	A11 husgrund	Skaftdel
32	Flinta	Flinta	4	1	1	A11 husgrund	Bössflinta?
33	Sporre	Järn	65	1	1	A11 husgrund	-
34	Skål	Keramik	20	2	1	A11 husgrund	Yngre rödgods, dekor av vitlera, 1700-tal
35	Kruka	Keramik	22	1	1	A11 husgrund	Yngre rödgods, mynningsbit, grön glasyr på insidan. Tjockleken på fragmentet tyder på ett stort förvaringskärl. 1700-tal
36	Oidentifierad	Bränd lera	19	1	1	A11 husgrund	Hörndel, dåligt bränd tegelsten?
37	Bränt ben	Bränt ben	1	2	-	A11 husgrund	-
38	Fönsterglas	Glas	9	3	1-2	A11 husgrund	Glaspest
39	Buteljglas	Glas	7	1	1	A11 husgrund	Glaspest
40	Bränd lera	Bränd lera	5	1	1	A12 avfallsgrop	Påträffad 0,65 m ned i anläggning

Fyndnr	Sakord	Material	Vikt, gr	Antal fragm.	Antal	Fyndomständighet	Anmärkning
41	Obränt ben	Obränt ben	21	1	1	A12 avfallsgrop	Påträffad 0,65 m ned i anläggning
42	Kritpipa	Keramik	8	1	1	A13 lager	Del av piphuvud och klack
43	Armborstpilspets	Järn	47	1	1	A13 lager	-
44	Bryne	Bergart	42	1	1	A13 lager	70x16x20 mm. Påträffad 0,20 m ned
45	Flinta	Flinta	8	1	1	A13 lager	Påträffad 0,20 m ned
46	Bränd lera	Bränd lera	64	9	-	A13 lager	-
47	Kärl	Keramik	27	10	10	A13 lager	Yngre rödgods, 1700-tal. Påträffade 0,20 m ned
48	Brända ben	Brända ben	2	7	-	A13 lager	Påträffad 0,35 m ned
49	Skål	Keramik	22	1	1	A13 lager	Yngre rödgods, bottendel, brun glasyr på insidan. Påträffad 0,35 m ned
50	Kärl	Keramik	4	1	1	A13 lager	Yngre rödgods, Mörkbrun glasyr på insidan, gryta? Påträffad 0,35 m ned.
51	Kärl	Keramik	18	1	1	A13 lager	Yngre rödgods, ljusbrun glasyr på insidan. Påträffad 0,35 m ned.
52	Kärl	Keramik	7	1	1	A13 lager	Yngre rödgods, dekor av vitlera, påträffad 0,35 m ned.
53	Smidesslagg	Slagg	32	1	1	A13 lager	Påträffad 0,35 m ned
54	Obränt ben	Obränt ben	23	1	1	A13 lager	Kotand, påträffad 0,35 m ned
55	Bryne	Skiffer	17	1	1	A13 lager	60x20x6 mm
56	Krus	Keramik	11	1	1	A13 lager	Stengods, bukdel
57	Kritpipa	Keramik	8	5	1-4	A13 lager	Del av krithuvud samt 3 delar av skaft
58	Fat	Keramik	70	21	1	A13 lager	Yngre rödgods, brun och gul dekor, 1600-1700-tal
59	Kärl	Keramik	15	3	3	A13 lager	Yngre rödgods, 2 med brun och ett fragment med grönt glasyr
60	Gryta	Keramik	10	1	1	A13 lager	Fot till trefotsgryta, yngre rödgods
61	Bränd lera	Bränd lera	78	1	1	A13 lager	-
62	Sintrad lera	Sintrad lera	1	1	1	Schakt 13	-

Fyndnr	Sakord	Material	Vikt, gr	Antal fragm.	Antal	Fyndomständighet	Anmärkning
63	Fönsterglas	Glas	4	2	1	Schakt 13	Ett fragment har tillverkningskant, båda fragmenten har glaspest.
64	Kärl	Keramik	10	2	2	Schakt 13	Yngre rödgods, brun resp. dekor av vitlera. 1700-1800-tal
65	Flinta	Flinta	1	1	1	Schakt 13	-
66	Fat	Keramik	29	3	3	Schakt 13	Yngre rödgods
67	Kruka	Keramik	16	2	2	Schakt 13	Yngre rödgods, dekor av vitlera
68	Fat	Keramik	9	1	1	Schakt 13	Yngre rödgods, dekor av vitlera, 1700-tal
69	Fat	Keramik	9	1	1	Schakt 13	Yngre rödgods, dekor av vitlera, 1700-tal
70	Kärl	Keramik	6	1	1	Schakt 13	Yngre rödgods, dekor av vitlera, 1700-tal
71	Fat	Keramik	35	5	4	Schakt 13	Yngre rödgods, dekor av vitlera. Brun, grön eller vit dekor
72	Bränd lera	Bränd lera	4	1	1	Schakt 13	Oidentifierat föremål, magrad, kanrdel
73	Gryta	Keramik	22	1	1	Schakt 13	Yngre rödgods. Fot till trefotsgryta.
74	Bränt ben	Bränt ben	10	7	-	A8 avfallsgrop	-
75	Fat	Keramik	3	1	1	A8 avfallsgrop	Yngre rödgods, brun glasyr, 1600-tal eller yngre
76	Fat	Keramik	15	1	1	Schakt 14	Yngre rödgods, brun glasyr, 1700-tal?
77	Träkol	Träkol	5	+12	-	A3 grop	P2
78	Fat	Keramik	12	2	2	Schakt 16	Yngre rödgods, 1700-tal. Ett fragment har grön glasyr och ett fragment har brun glasyr samt dekor av vitlera. Påträffad i dräneringsdike genom schakt 16.
79	Bryne	Skiffer	3	1	1	A15 husgrund	35 x 20 x 4 mm. Slipsår av nålar.
80	Kakel	Kakel	11	2	1	Schakt 18	Rödbränd lera, svart glasyr. Manganglaserad?
81	Kritpipa	Keramik	4	1	1	Schakt 18	Del av skaft. Stämplad med Vettervik, Stockholm. Slutet av 1700-talet.
82	Gryta	Keramik	40	1	1	Schakt 18	Yngre rödgods, brunglaserad insida, mynningsbit, 1700-tal
83	Kärl	Keramik	2	1	1	Schakt 19	Yngre rödgods, grön glasyr, 1600-tal?